

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Controversiae Ecclesiastico-Historicae

Casteel, Gerard

Coloniae Agrippinae, 1734

VD18 10739254

Controversia XVIII. De Scriptis S. Dionysii Areopagitæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68244](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68244)

CONTROVERSIA XVIII.

DE

Scriptis S. Dionysii Areopagitæ.

Sanctus Dionysius Areopagita, quem S. Chryostomus *Lib. ult. Serm.* apud Anastasium Bibliothecarium *Epist. ad Carol. Calvum* vocat Volucrum Cœli, scripsisse fertur Libros de Cœlesti Hierarchia, de mystica Theologia, de divinis nominibus, & alios quosdam. Hos illius genuinos esse fœtus, communiter tradunt, passim credunt ac citant, qui olim & nunc aut ex instituto hujusmodi materias, tractandas suscepserunt, aut eas ex incidenti retulerunt. Ex recentioribus Græcis eosdem libros Dionysio adjudicârunt Euthymius Zigebenus, Nicephorus Calixtus, Georgius Pachymeres, Cardinalis Pellarion &c. Ex Latinis Hugo Victorinus, Rupertus Lincolnienfis, Alexander Alensis, Albertus Magnus, S. Thomas Aquinas, S. Bonaventura, Dionysius Carthusianus, Joannes Picus Mirandulanus, Ambrosius Camaldulensis, Marilius Ficinus, Jo. Trithemius, Sixtus Senensis, Alanus Copus, Guilielmus Budaus. Præ cæteris vero eruditè, non minus quàm operosè hanc opinionem propugnârunt Jodocus Clitovæus, Cardinalis Baronius, strenuè Martinus Delrio, qui opera omnia Dionysii Antvverpiæ Anno 1607. item Anno 1609. calligata

in lucem edidit cum opusculo ad comprimendam Josephi Scaligeri audaciam, quem, ut scribit Jacobus Gaulterus *Tabula Chronograph.* nostra tempestate minimè puduit fœtidum hunc Lutheri ac Calvinii errorem de Dionysii Areopagitæ lucubrationibus refricere: eamque ob causam: opusculum illud inscriptum *Vindicia Areopagite.* Ubi tam acuratè, tam industriè, tam eleganter, tam ordinatè quæstionem hanc dirimit, ut nihil supra. Ita Gaulterus L. c. qui addidit *primo sæculo §. 23. brevem Apologiam pro Libris S. Dionysii Areop.* In eodem suam locârunt operam Andreas Schottus, Balthasar Corderius S. J. qui libros illos emendatos Anno 1634. publici juris fecit, Petrus Cottonus in *Instit. Cathol.* Leonardus Lessius-Emmanuel Schelstrate *Antiq. illustrat. part. 2. Dissert. 3. cap. 3. art. 2.* Petrus Halloix, Petrus Lancelius *disput. Apolog.* Jo. Harduinus, Natal. Alexander H. E. *sæculo 1. dissert. 21.* ubi dicit hanc opinionem tot esse munitam præsidis, ut non minus probabilis sit, quàm contraria. Caspar Corderius *observ. Gener. in Dionys.* Initio hujus sæculi novus demum Dionysii, ejusque operum in Italia surrexit parasitatus Laurentius Cozza ex Ord. Min. de

X 3

Obfer-

Observantia tunc Lector jubilatus post ad purpuram assumptus & haud diu postea defunctus, qui Anno 1702. *Vindicatias Areopagiticæ* Clementi XI. P. M. inscriptas Romæ divulgavit. Hic tamen in argumento exhausto profert de thesauro suo non tam nova, quam vetera, potissimum ab aliis scenerata. Neque aliter sentire voluit, potuitve Michaël Fulbieni monachus Ord. S. Benedicti Congregat. S. Mauri *Histor. Abbatia Regalis* An. 1706. edita. Denique Author anonymus non ita pridem in sua non minus erudita, quam proluxa Dissertatione strenuissimè hanc propugnat sententiam; quam adeo communem notat Card. Bellarminus, ut scribere non vereatur *Lib. de Script. Eccles.* quod hæretici solum & quidam Scioli, Erasmus Roterodanus, Laurentius Valla &c. &c. negent à Dionysio Areopagita hos libros esse conscriptos. Quæ epicticis, quam æquitati sit conformis, ex sequentibus patebit. Ipsemet Cardinalis *Lib. 2. de Conf. cap. 7.* agnoscit, non esse certum, an Liber Dionysii Areopagitæ sit illius, cujus nomen præfert.

Magni interim ponderis censeri debent, quæ pro vindicandis huic Dionysio libris citatis adferuntur epichremata; quæ, si fortè opinionem illam non æquè certam reddunt; ac eadem est communis; validum tamen tribuunt probabilitati subsidium. Sunt autem hæc,

I. Multi Pontifices Maximi, varia item Concilia œcumenica in Oriente pariter ac Occidente plurimis ab hinc sæculis celebrata agnoverunt, & protestati fuerunt, libros illos fuisse non ab alio, quam à Dionysio Areopagita conscriptos, quos sub ejusdem citârunt nomine, & ad stabilienda Catholica dogmata, ad evertendam quoque heterodoxorum doctrinam frequenter adduxerunt. Imprimis enim S. Gregorius Magnus *hom. 34. in Evang.* Librum de *Cœlest. Hierarch.* S. Dionysio attribuit, eumque nomi-

nat. Antiquum & venerabilem Patrem, S. Agatho Pontifex Romanus in Epistola, non ad Heraclium seu Tiberium jam dudum ante hujus Pontificatum defunctos Imperatores; sed ad Constantinum Pogonatum Librum de *divin. nominibus* producit sanctoque Dionysio Episcopo Atheniensi tribuit Paulus I. *Epist. 18.* scribit se mittere aliquos libros Pipino, ac inter cæteros, quos Dionysius Areopagita composuerat. Adrianus I. in suo scripto de imaginibus ad Carolum Magnum, quod extat: *tom. 3. Concil. in fine 7. Concil. Gener.* respondit. *S. Dionysius Areopagita, qui est Episcopus Atheniensis vult de nimirum laudatus est à S. Gregorio Papa confirmante eum antiquum Patrem esse Doctorem. Iste temporibus Apostolorum fuit & in actibus Apostolorum monstratur. Unde & à predictis Prædecessoribus nostris sanctissimis Pontificibus ejus confirmata sunt veritatis testimonia &c.* Synodus œcumenica VI, celebrata sæculo septimo *Act. 2da* de Patriarchio Constantinopolitano Codicem S. Dionysii Episcopi Atheniensis & Martyris altitum assumpsit. *Act. 1ma* extat Epistola Sophronii, quæ *Act. 13ta* approbatur in qua Epistola ex Libro S. Dionysii de *divinis nominibus*, quoddam dogma depromitur. Concilium Generale VIII. recipit Canonem primum, qui Constitutiones Patrum veteratur, & quædam eloquia secundum magnum & sapientissimum Dionysium profert Concilium Romanum seu Lateranense 10to Episcoporum, sub Martino I. Anno 649 congregatum, citat Libri de *divin. nominibus* caput secundum, sanctoque Dionysio adscribit. Alia quoque Concilia Nationalia, Provincialia & Diœcesana antiquissima ad convincendos hæreticos, ubi res agebatur, scripta Areopagitica sine hæsitatione aut contradictione allegare consueverunt. Plura in hanc rem legi possunt apud Joannem Chataumont in *defensione Areopagitæ*; præfixa editioni Librorum S. Dionysii Anno 1644. Parisiis.

riffs. 2. volum. in fol. quæ omnium censetur optima.

II. Certa relatione habetur, quod Michaël II. Imperator Orientis, condictus. Balbus, dum filium suum crearet Augustum, Regniq[ue] successorem designaret, Splendidissimam miserit legationem ad Ludovicum Pium, Occidentis Imperatorem, Anno æræ Christianæ octingentesimo vigesimo quarto: cui inter cætera dona pretiosissima, inestimabilem transmisit thesaurum, libros scilicet à sancto Dionysio Areopagita compositos. Qui, si dubii, aut supposititii fuissent visi, minimè ut cimelia præstantissima fuissent tanto Monarchæ exhibita. Hos libros Hilduinus Abbas, ejusdem Imperatoris Ludovici jussu, ex lingua Græca in Latinam transtulit. Ipse autem perhibet, quod in contestationem veritatis, eos libros scilicet esse Areopagiticos, illa die seu nocte subsequente, qua libri recepti sunt contigerint novendecim nominatissimæ virtutes, in ægrorum sanatione. Igitur nullus relinquitur ambigendi locus, quod libri illi à S. Dionysio Areopagita sint confecti.

III. Legitimi operis nota, si Antiqui laudent illud opus sub nomine illius Authoris, cui inscriptum est: scribit Nat. Alexander tom. 1. secul. 1. Dissert. 1. Hancque regulam passim admittunt Critici omnes: horum autem Scriptorum Authorem esse Dionysium Areopagitam, extant antiquissimorum Patrum testimonia irrefragabilia, scilicet Cyrilli, Origenis, Gregorii Nazianzeni, Theodori Presbyteri, qui putatur initio sæculi V. floruisse. In Chronico Flavii Dextri legitur. *Dionysius Areopagita dicat Eugenio Marcello, dicto ob ingenii excellentiam, Timotheo, Libros de divinis nominibus.* Accedunt testificationes Juvenalis Episcopi Hierosolymitani, Ephrem Patriarchæ Antiocheni, qui miraculorum gloria illustris obiit An. 516. S. Maximi Abbatis & Martyris, qui non tam generis splendore, quam exqui-

sita doctrinæ præstantia ac profuso sanguine inclytus Monothelitas oppugnavit. Anastasii Sinaitæ Patriarchæ etiam Antiocheni &c. Demum sæculis VII. & VIII. ac deinceps communi consensu receperunt hæc Dionysii opera tanquam genuina, quicumque illorum pro re nata meminerunt. Inter hos sunt Leontius Episcopus Byzantinus, Andreas Cretensis Archi. Episcopus, Sophronius, Joannes Damascenus, Hincmarus Archi. Episcopus Rhemensis, Hilduinus Abbas, Joannes Erigena, aliiq[ue] apud Del Rio, qui etiam Scholia in Areopagitica composuerunt. Quid ultra? Id aded defendunt Catholici, ut solem facibus adjuvare sit, huic rei remonstrandæ ulterius inherere, quemadmodum arbitratur eruditissimus Schellstrate loc. cit. num. 275. adducens Antonium Possesinum in testem, quod nulla sit Bibliotheca, quæ divini hujus viri scripta, tanquam pretiosissimas margaritas, non custodierit. Cum ergo tot sæculorum decursu hujusmodi opera citata, custodita, suoque legitimo parenti adjudicata, tam censura sorbonica, qua opinio contraria temeritatis arguitur, quam Bellarminiana, superius memorata, justa & æquitate conformis videri debet. *Et quæ dubitandi causa idonea, quærit Del-Rio Disquisit. mag. lib. 6. cap. 3. cum res verbis, & verba rei respondant; & utraque primitivum illam spiritum Ecclesia penitus redoleant? .. Cum duo sint ad dignoscendos scriptores indicia, stylus & testificatio aliorum scriptorum; utrumque favet nobis. Stylus negare non possunt prorsus eruditum & antiquarium; Authores ferme innumeri attestantur Græci Latineque.*

Verum enim verò his omnibus posthabitis reperiuntur hodie non pauci viri religiosissimi, valde circumspècti ac judicii detacti, qui probè scientes, quod tetteritas, inscitiaæ tætus, ut vocatur à Gregorio Naz. Orat. 6. sine causa quidquam affirmet vel neget, non metuunt hujusmodi censuras; quia

quia non putant se absque causa negare profanos libros fuisse à Dionysio Areopagita compositos. Inter Recentiores computantur Cardinalis Cajetanus, Jo. de Launoy, Morinus Oratorii Presbyter, Du Pin Doctores Parisienses Nanus Tillemontius: suntque alii adhuc plures, qui sibi videntur rem conficere posse hisce rationibus.

I. Qui probare volunt libros hos certò esse Dionysii Areopagitæ, evincere debent, ab ejus vitæ tempore usque huc continua successione semper ei attributos. *Illi enim libri certo sunt Hippocratis, inquit S. Augustinus lib. 33. contra Faustum cap. 6. quos ab ipso Hippocratis tempore usque ad hoc tempus, & deinceps successionis series commendavit: alii verò non sunt, qui ab eo tempore, quo & cetera scripta ejus, non innovaverunt, quod verè ejus essent.* Atqui ante sæculum V. horum nulla, ne tenuissima quidem, extat memoria in catalogo Eusebii, Hieronymi, aliorumve Patrum antiquorum, qui Scriptores Ecclesiasticos satis accuratè recensuerunt; etiam illos, qui suis lucubrationibus, quantumcunque exiguis, mundo innoverant; in quibus nihil de Dionysio, ejusve libris, etiam oculatissimus, reperiet investigator.

Hoc mutum argumentum atque clamor, ut à Baronio vocatur, contra primordiale horum librorum citationem adductum, putatur jam diu resolutum à Theodoro Presbytero, necnon responsione S. Maximi ita scribentis. *Eusebium quidem quamplurima omisisse, quæ ad manus ejus non pervenerunt, dicendum est. Etenim nec profusus omnia se collegisse ait: qui potius profiteatur, libros, qui ad se non pervenerunt, numero esse superiores. Et sanè multos memorare possem, quos minimè habuit, & hos quidem suæ regionis, ut Hymenæi & Narcissi, qui Hierosolymis Sacerdotes fuerunt.*

Quod hinc de Eusebio observat S. Maximus experitur id in aliis non fuisse insoli-

tum, qui textentes Scriptorum catalogum quantalibet accurate, aut omiserunt quædam eorum scripra, aut ipsos penitus Authores, quorum aut opera, aut nomina, post plurimorum sæculorum decursum, & quidem ad nostram pervenerunt notitiam. Exemplo sit liber Lactantii Firminiani, quem S. Hieronymus appellat Tullium Christianum, *de moribus persecutorum.* Omnibus retro sæculis ignotus, non ita pridem repertus, omnium autem criticorum consensu pro legitimo factu agnitus. Perperam itaque, ajunt libri illi ex Eusebii, aliorumve silentio Dionysio adjudicantur. Atque hæc S. Maximi responsione satisfactum opponentibus sibi persuadet Schellstrate, scribitque. *Hæc, ni fallor, abundè demonstrant argumentum, ex Eusebii silentio desumptum, nimium probare, & consequenter esse nullum.* In hujus confirmationem adducit ipse etiam Eusebium H. E. lib. 3. cap. 26. ubi legitur. *Aliorum item prope infinitorum lucubrationes, quorum vel tempora scriptis mandata, vel memoriam rerum gestarum prosequi (presertim cum nulla sit oblata occasio) importunum prope videtur. Et quanquam alii librorum multorum scriptorum Ecclesiasticorum verè de religione & fide sentiant (sicut cuiusque expositiones edita in sacram Scripturam demonstrant) ad nos pervenerunt; tamen, quia Authores eorum ideo nobis incogniti sunt, quod illorum nomina in libris minimè inscripta reperiantur, istorum nomina recensere non possumus.* Inter quamplurimos ab Eusebio prætermittos recenseri possunt Athenagoras, qui prolixam admodum pro Religione Christiana scripsit Apologiam, cujus meminit Methodius ante Eusebium & post hunc Epiphanius. Hieronymus quoque non tantum Athenagoram, aliosque ante à S. Maximo notatos omisit: sed & Patrum & Theognostum ab Eusebio non nominatos. Itaque res non est, opinione propugnantium, in eo periculo constituta, ut despo-

desperationem causâ necesse sit timere (uti nequaquam timet Baronius in *not. ad Martyrol. Rom. IX. Octobris.*) unius tantum , non quidem testantis in contrarium ; sed silentis hominis testimonio. Si enim in Catalogo Eusebii desiderentur infiniti propemodum alii ; quid miri ; si eadem fors & Dionysio , & suis operibus obvenerit ? Provocat ergo Eminentissimus adversarios suos , ut videant , quàm firmo nitantur præsidio , qui affectatum Eusebii silentium contra Dionysii commentarios adducunt , remittens ad Annales pro aliorum argumentorum solutione : in quibus si alicubi vit solertissimus admittat S. Dionysium Areopagitam Beatæ Virgini Mariæ morienti adesse non potuisse (quod tamen Author horum librorum in quodam loco , juxta communem interpretationem , narrat) Dionysium eos composuisse implicite negat.

Nec suæ vult deesse Spartzæ Nat. Alexander , quando conformiter superius dictis *cit. differt.* responderet , quod Patres quatuor primorum sæculorum non meminerint librorum à Dionysio Scriptorum , quia non omnes inciderant , vel præ manibus habebant. Atqui hoc ipsum est , cur alii suspicentur tunc non extitisse libros illos : secus enim ob Authoris excellentiam , æquè ac materiæ præstantiam , ad unius alteriusve saltem manus pervenissent , qui plures orbis partes peragrande eam sedulo in sacros Scriptores horumque inquisiverunt monumenta. Atque , ut detur Eusebium ob diversas rationes ab ipso allegatis omisisse plures alios Scriptores ; id de inferioris notæ , aut obsecuri nominis Authoribus , seu libris anonymis cum intelligi debeat ; incredibile est , illum libros Dionysii Areopagitæ , qui à Bessarione dicitur primus & supremus Theologiæ Author , omnino præterisisse nec quisquam sibi in animum facile inducet , quod vit tantus fuerit ab Eusebio neglectus , quasi scripta illius ad suum minus spectarent institutum ; aut o-

missus , quia occasio defuisset eadem recensendi , aut , quia ad manus ejus non pervenissent ; aut denique quod sponte , affectatè vel malitiosè supprefferit seu vilipenderit. Id ipsum nihilominus cum Baronio urget Andreas Schottus , quatenus silentium illud fuerit Eusebio proficuum , qui Artianismo infectus , viderat , quod vel unico S. Dionysio Arij causa jugulari posset. Ad hoc confirmandum Cardinalis adducit partem omissionem Theognosti Theologi celeberrimi cujus ingenii , optime excoluit , lucubrationes S. Athanasius noverat , eumque citat *lib. de Syn. Nic. decret.* contra Artianos.

Sed hæc quæri posset , cur idem Athanasius in adducendis iis omnibus , quæ Filii Deitatem probant , diligentissimus inquisitor , non æquè in Concilio Nicano produxerit testimonia ex Libris Dionysii , quo uno Artiana causa jugulari poterat. An fortè quia non novit illos ; sicut agnovit Theognosti ? Sic Eusebii silentium affectatum , ut præfertur , & dolo malo simulatum , quia Artianismo infectus , de quo Controversia XXVIII. id tamen ad silentium Athanasii , aliorumve Scriptorum coævorum extendi non poterit. S. Hieronymum novisse libros illos , & tamen non recensuisse , cum recensendi occasio adesset ; & argumentum , quod tractabat , exigeret ; nemo prudens credet. Certè S. Sophronius , fidei Orthodoxæ contra Monothelitas acerrimus defensor , qui , sæculo VI. jam adulto , sancti Hieronymi Librum de Scriptoribus Ecclesiasticis græcè traduxit , & nonnullos ab illo prætermisissos Authores inseruit , Dionysii tamen nequaquam meminit.

Alio rursus modo evadere nititur Alexander ; dum vult nec hos , nec alios Patres opera Dionysii recensuisse , ut ejusdem morem gereret voluntati. Quippe ipse Timotheum adhorrtatus est , ne Scripta sua cum hominam vulgo communicaret.

Y

Aft

Ast, illo etiam gratis admisso, huic voluntati neque Hieronymus neque Eusebius, Sophronius, aliiue obstrepissent, si nomen duntaxat, seu librorum nomenclaturam in suis posuissent Catalogis, aut alibi citassent, unam alteramve pericopam suis Scriptis inferuissent, aut tacito nomine deflorassent, solisque eruditis communicassent.

Hoc quidem elegantissimus Scriptor elidere conatur ex eo, quod antiqui in more non habuerint citare Authores in confirmationem sacrorum dogmatum, nisi id pertinacia hæreticorum ab ipsis extorqueret: imo adversus fidei hostes certamen ex solis Scripturis Sacris instituebant. Mirum igitur, subinfert, nemini esse debere quod illorum temporum Patres Dionysium non allegaverint; præterquam, quod ea, quæ is tractavit in suis operibus argumenta, remotissima sint ab iis, quæ alii Patres tractanda susceperunt.

Hoc, si verum sit, scilicet, antiquos Patres non citasse alios suos prædecessores, nisi dum illud pertinacia hæreticorum exigeret; quis igitur iste; qui in Libris quæstionis, licet contra hæreticos non agat, Hierotheum & Ignatium citat? Neque Patres dum adversus inimicos sanctæ Ecclesiæ certabant, ex solis Scripturis Sacris argumenta petebant; quin frequenter etiam ex aliorum Patrum monumentis testimonia depromebant. Argumento sit Irenæus, qui in præclaro illo adversus hæreses, à se conscripto, opere S. Clementis Romani meminit, ejusque Epistolam ad Corinth. profert, quod idem egit Clemens Alexandrinus *Lib. 1. Strom. SS.* Augustinus & Hieronymus, non uno loco S. Polycarpum & S. Cyprianum S. Ignatium proferunt. S. Cyrillus Alexandrinus profert duodecim Patrum testimonia, idem ab Athanasio fuisse factum liquet ex supradictis. Quid; quod idem Cyrillus in Libris, quos Severianus citabant, alleget ipsum Dionysium? quos libros quidem Catholicæ Episcopi in

Collatione, citato abjudicant, Alexander autem pro genuinis agnoscit.

Cum igitur hæc evaluo non videatur recipibilis, aliâ via eluctari studet Historicus ille Ecclesiasticus, dum ad argumentum respondet. *Ea, quæ ex Authorum silentio petuntur argumenta, nec nisi negativa probatione constant, ad veritatis fidem faciendam infirma vulgò ab eruditis existimantur.*

Iple ergo vir eruditissimus videat, quam valida adducat argumenta, tum in Dissertationibus 18. & 19. contra auctoritatem Constitutionum & Canonum Apostolicorum, tum sæculo VI. *cap. 6. art. 8.* contra Symbolum. *Quicumque S.* Athanasio attributum. Censeat ipsemet, quo loco ab eruditis reponi debeant argumenta, quæ adducit contra Decretales Pontificum ante Syricum; contra professionem S. Jacobi in Hispaniam denique illa, hujus generis argumenta, quæ in aliis sexcentis locis in propugnacione suarum opinionum usurpare consuevit.

Quæ ad convincendum intellectum minus pertinacem vis insit argumento infirmo, in quæstionibus facti; cum scilicet allegentur illorum silentium, qui loqui, si potuissent, & scivissent, utique voluissent, aut debuissent; satis norunt sensati. Sacros Scriptores, Concilia aliosque Patres, ad tuendam suam & Ecclesiæ sententias, fuisse usos argumento negativo in quæstionibus facti, constat iis, qui eos à limine salutârunt. Tam autem certior ex ratione abnutiva, & validior est probatio, quanto magis rei gestæ seu operum est excellentia, quæ meretur, ut memoria posterum commendetur. Ubi hujusmodi argumenta his, aliisque vestra circumstantiis, adeo solida censentur; ut vim demonstrationis propemodum adipiscantur. Profectò si hæc argumentandi ratio penitus repudietur, jam vix ulla reperire erit via impugnandarum novitatum, & inanum figmentorum; qualia sunt v. g. ab Isaac Pererio de Præadamitis excogitata, atque, in

Apulejus in *Apol.* loquitur, futiliter blaterata, de mundo diu ante Adamum condito &c. aliæque commentitiæ fabulæ. Quodsi etiam Turca aliquis crederet Deum locutum fuissè de Mahomete, certè negativo argumento convinci debet; probando, quod neque in Græco aut Latino textu; neque in operibus Græcorum antiquorum de Mahomete ulla fiat mentio. Neque aptior ulla disputandi methodus, quàm quæ usurpat argumenta subjectæ materiæ conformia; id est, quæ negativis utitur ad inficiandum: quia, cum ferendum est de facto quolibet iudicium; de non existentibus, & non apparentibus idem prorsus esse debet. Ne quis ergo sine exceptione excipiat contra argumentum negativum, præsertim in historicis, quasi multa Scripta non sint, quæ tamen facta sunt; id quidem concedendum de Scriptoribus ejusdem ævi, qui sibi mutuas opes ferre debent, uno supplente illud, quod ab altero omissum est. Sed quando posteriores Scriptores comparantur cum Synchronis, id prorsus negandum. Tunc enim horum silentium, sive testimonium negativum sufficit evertendæ temerariæ illorum affirmationi; imprimis si illi, qui silent, absque favore & odio, neque obiter & perfunctoriè, sed ex professo historiam ejus temporis, in qua res acta dicitur, scripserint: præterea etiam res, de cujus veritate disputatur, non sit levis planè: sed alicujus momenti; quæque facilem poterat ad omnium notitiam pervenire, & quæ sunt hujusmodi alia.

II. Fuit anno æræ vulgaris 532. jussu Imperatoris Justiniani Constantinopolis inter Catholicos & Severianos, id est, Eurychianos habita collatio, in qua Severiani producebant in probationem suæ doctrinæ testimonia Dionysii Areopagitæ ex Libris Cyrilli de una natura Dei Verbi post unitionem decernentis. Hypatius Archi-Episcopus Ephesinus, nomine Catholicorum re-

ponit. *Illæ testimonia, quæ vos Dionysii Areopagitæ dicitis; unde potestis ostendere vera esse; sicut suspicamini? si enim ejus erant, non potuissent latere beatum Cyrillum. Quid autem de Beato Cyrillo dico? quando S. B. Athanasius, si pro certo scivisset, ejus esse, ante omnia in Nicæno Concilio de consubstantiali Trinitate eadem testimonia protulisset adversus Arii diversæ substantiæ blasphemias. Si autem nullus ex antiquis recordatus est; unde nunc potestis ostendere, quia illius sunt, nescio?* Ecce tibi argumenti negativi energiam.

Reponit Alexander, ubi supra, non esse talem auctoritatem quinque Episcoporum, qui in illa collatione solam suspicionem aut debilem conjecturam adversus citata Dionysii opera protulerunt, quàm Oecumenicorum Conciliorum, quæ opera illa Dionysii citârunt, eique adjudicârunt.

Nequaquam autem vir multiplicis forturæ literariæ laude celeberrimus evadit hoc argumento implicatus. Quia suspicio illa & conjectura, neutiqum vana, satis firmiter fundatur in tam profundo antiquorum Patrum silentio. Quod fulcrum, quo ad usque validiori ariete non erit conquassatum, suspicionem de suppositione statuminabit. Minor est quidem quinque Episcoporum auctoritas, quàm plurium in Concilio Generali congregatorum: potuit tamen illorum fuisse accuratior inquisitio, quàm horum, qui minorem fortè operam collocârunt in eo, quod ad summam rei non spectabat. Ipsemet Alexander in *Dissertat. 21.* fatetur plura Concilia veterum Pontificum Epistolas, ante Siricium Papam exartatas, ut proferebantur, agnovisse authographas ex defectu sufficientis examinis; quæ tamen reverà sunt pseudepigraphæ: additque quod tum hæc Concilia, tum viri eruditi, qui post sæculum octavum floruerunt, merito ab hujus sæculi doctissimis viris emendentur in rebus criticis, quarum media ætas rudis erat.

Respondet idem secundò, quod in illa collatione tantum adversus quædam testimonia à Dionysio prolata, non contra opera ejus omnia postulatio falsi à Catholicis sit tentata; quodque Episcopi decepti sint in judicio, quale ferre vili sunt de suppositione operum Dionysii Areopagitæ.

Hæc autem respondendi methodus, Authori huic admodum familiaris, & ultimum ferme effugium, si quid valeat, deserviet solutionibus argumentorum & objectionum, quibus in aliis occurrentibus Dissertator sua passim nititur probare opinamenta, neque tamen ita sibi credit satisfactum. Quantum in præsentiarum, Hypatius, & ejus affectæ Dionysii testimonium idèd solùm rejiciunt; quia ex Libris, hæctenus in Ecclesia non cognitis, proferebantur ab hæreticis, quæ ipsi vera esse suspicabantur opera Dionysii Areopag. Atque non solum Hypatium, & qui cum illo erant; sed cunctos pæne orthodoxos opera illa in exordio habuisse suspecta, conjectura est solertissimi Christiani Lupi *part. 2. Dissertat. de Synod. VI. cap. 3.*

Cùm autem plurimi præactas diuturnæ occultationis causas admittere detrectent ut veras; aliam adinvenit Possévinus, quod scilicet ab Atrianis Scripta illa Areopagitica fuerint malitiosè suppressa: quod etiam Græcorum quidam de hæreticis in genere perhibuerunt, quorum persuasionem veritati conformem putat Usserius apud Caveum *histori: tom. 1.* Forlan aliis Suidæ & Pachimeres Græcorum magis arridebit divinatio, quod Libri Dionysiani à Philosophis Græcis maxima ex parte fuerint surrepti, tum ut ed facilius, familiari suo crimine, eruditissima Scripta occultata sibi vendicarent; tum ut Christianos his armis adversus Gentiles exuerent.

Quo admissò, mirari licebit, quod Libri illi tam cautè fuerint reconditi, ut subterfugerint solertiam Eusebii & doctam curiositatem S. Hieronymi, qui cum in hæreti-

corum Strophis æquè ac Gentilium technis explorandis infatigabilis extiterit, nec leve operum horum rumore afflatus fuerit: proindeque nec hic, nec ille, aut alii veterum suppressionis hujus, vel alterius occasionis, cur delituerint, verbo indicarint. Ea propter verisimilius videri posset, Libros Dionysianos non nisi sæculis posterioribus, & quæ plurimorum est opinio, sæculo IV. persecutionum experte, fuisse compositos, ac post aliquod temporis intervallum divulgatos. Exinde vacillat, quod Cléctoveus certum supponit, sæculo primo conscriptos, quæque superstruit argumenta concidunt.

Haud satis quoque fundata Dodwelli de Gregorio Magno aliove Latino formata suspicio, aut, quæ Usserio, Caveo arridet antiqua de Apollinare sententia. Quidam forsitan Critici amplectentur, quæ in Hæretica Ecclesiæ Gallicanæ ab Illustrissimo Bolognetio conscripta leguntur *Edit. prima, tamen in secunda, licet auctiore, omittit Primos, si verum amamus, hujusmodi delotas monachos in Gallia habuimus. Illi simplici ac fervida; adeoque minus correctæ, & sæpe inconsulta Religione percussæ, illicientas hominum mentes, & augustinæ Sanctorum nomine adeorum cultum revocandas, illustres eorum titulos primum sibi; deinde credula plebi persuasos proposuerunt. Et horum officina... Dionysii Parisiensis Areopagitica... prodire. Quibus quidem sanctorum dictio & constanti animo Galli primum Episcopi resistere. At ubi Ecclesia Gallicana parentibus, Sanctissimis fidei præconibus, tractis hisce spoliis injuriam fieri mentibus ingenus & probis persuasum est, paulatim error communi consensu consurgere, & tandem antiquitate sua contra veritatem præferbere.*

Utique non est res nova, & insuetum clarissimorum virorum nomine eminenti Scripta evulgare. Illud jam ab ipsa Christianæ Religionis canabulis promotum

inimicus homo; perversos docens in medio tritici seminare zizania: quanquam lapsu temporis genuina veritas, erroribus oppressa, confutioni eorum & falsitati præberet Dominium, ut observat Schelstrate: *L. c. Dissert. 3. cap. 1.* Nihilominus longè probabilis est nonnullis quod Libri quæstionis non fuerint ab aliquo cuculizante suppositi mala fide, qui utique ea omisisset, quæ manifestè obstant, ut credantur genuini, de quibus in sequentibus: quin potius ab aliis postea, minus rerum peritis, quacunque demum ex causa, celeberrimo Apostolorum discipulo adscripti sunt. Esti verò quidam ex odio Theologiæ mysticæ illos nigro thea afficiant, multi tamen, inter quos etiam Chennitiis, laudibus extollunt.

III. Libri de divinis nominibus, item de Ecclesiastica Hierarchia sunt Timotheo Episcopo Ephesino inscripti, in quibus hic compellatur *Filius*: liquidem in principio Hierarchiæ Ecclesiasticæ legitur. *Sacerdotis quidem nostri functionem sanctissime fili Timothee angustioris esse ac divinæ, & divinitus indulta potentia.* Hujusmodi autem compellatio Apostolorum tempore non fuit usitata, quando nemo Episcoporum suum Cœpiscopum vocabat filium. Insuper Timotheus erat, si non dignitate saltem vocatione, & Evangelii præconio anterior Dionysio. Jam enim Timotheus erat à Paulo Episcopus ordinatus, priusquam Dionysius ab eodem fuisset conversus. Quo titulo ergo hic illius se constituit patrem: majorem semper eminentiam, superioritatem atque ætatem titulus ille supponit.

Respondet Nat. Alexander, quod Dionysius Timotheum græco vocabulo appellaverit puerum, non filium, quo nihil à Sacro more præsterit alienum. Nam Christus Apostolos suos vocavit pueros. *Joan. cap. 21.*

Sed nihil ad rem; sive puer sive filius vocetur Timotheus. Supponi semper debet

major dignitas in appellante, quam in appellato; neque citra indecentiam superiorem, vel etiam æqualem vocabit quis puerum aut filium. Quodsi omnis similitudo claudicat, ut vulgò fertur, quæ inter Christum & Dionysium respectu discipulorum & Timothei statuitur,

Turpiter obliquo claudicat illa pede.

In primitiva Ecclesia omnes ut Cozza urget ob morum simplicitatem & innocentiam fuisse fideles vocatos pueros, non legimus: fratres autem appellatos. Sacræ paginæ non uno loco referunt. Neque majorem fidem obtinent, nisi veterum testimonio fulciantur, quæ idem Scriptor ex Neotericis depromit, quod Timotheus fuerit valde juvenis, dum Paulus sub Nerone ei scriberet Epistolam, quando Dionysius quinquagenarium egisset, qui anno Passionis Christi erat annorum circiter 25. unde major ætate fuisset. Esto etiam Timotheus, quod ait Dionysium habuisset magistrum, quem de variis difficultatibus consulisset: esto Timotheus fuisset puillanims juxta illud Pauli *2. Tim. 1. & 2. 1. Cor. 16.* quid juris inde obvenit Dionysio; ut collegam suum à Paulo quoque designatum Episcopum, Symmittam, & in vinea Domini operarium te seniorem, vocet filium aut puerum?

Aliam, quæ elaboratur, rimulam advenit Cardinalis Baronius, dum diversum quendam substituit Timotheum; idque probandum sumit ex ipsiusmet Libri inscriptione, quæ hæc est. *Compresbytero Timotheo Dionysius Presbyter.* Unde infert Timotheum Episcopum non fuisse. Sed hæc crisis Baroniana contunditur testimonio veterum. Præterquam enim quod istius avi Timothei Presbyter tantum fuerit omnibus ignotus, & nullibi ejusdem fiat mentio, testantur S. Maximus & Suidas quod Libri illi fuerint Timotheo Episcopo dedicati. Deinde

inde si ex hac inscriptione diversus eruatur Timotheus, quia vocatur presbyter non Episcopus: alium quoque licebit eruere Dionysium, qui in ea sympresbyter vocatur. Ergo nequaquam ille, qui Atheniensis à Paulo constitutus fuerat Episcopus, Libri Author extitit. Minimè quidem dubitandum ex primævo instituto Episcoporum & Presbyterorum diversa esse officia quod Aërium negasse, quia ab Episcopatu arceretur ex Epiphano *heres.* 75. & Augustino *heres.* 53. habetur: attamen in primitiva Ecclesia nomen Episcopi & Presbyteri promiscuum fuisse, post plures alios magni nominis Scriptores tueretur etiam Cozza. Quo admissio, ex præfata inscriptione nequit Timotheus duplicari, ut unus fuerit Episcopus Ephesinus, alter Presbyter, Prudentis Senatoris filius. Quem Franciscus Bivarius, Ord. Cister. monachus in Hispania *Coment. ad Chron. Flav. Dextri.* concepit Timotheum Episcopum Toletanum, Eugenium Marcellum, qui propter ingenii excellentiam Timotheus fuerit dictus, in ejus duntaxat cerebro persistit. Exhibent Chartophylacia, Ecclesie Toletanæ Episcopum Eugenium Seniore, qui, postquam annis undecim præfuisset, circa annum 647. humanis subtractus, locum fecit Eugenio juniore, scriptis, soluta pariter & stricta oratione celebris, qui anno 12mo Episcopatus sui vitâ excessit. Commentitius ergo, qui sæculo secundo inducitur Eugenius. Quantum ad Flav. Dextrum, meminit quidem S. Hieronymus *Lib. de Script. Eccles.* quem Flav. Dextro dedicavit, hunc *Omnimodam historiam ad se texuisse*, quam tamen se non legisse testatur. Nemo etiam, undecim sæculorum spatio, se illam vidisse perhibet; quoadusque Hieronymus Romanus de La Higuera Soc. Jesu ipsam, quam à Torralba ejusdem Societatis. è Bibliothecæ Fuldenfis desumpto per quendam manuscripto transcriptam receperat, evulgavit; & demum Anno 1619. typis commisit Calde-

ron Franciscanus. Eandem historiam magno tunc conatu Thomas Tamaus Regius Historicus Authori asseruit, & justo volumine defendit sub titulo *Novitates Antiquæ*, in quo etiam citatus Bivarius multorum annorum studium insumpsit, quod Melchior Lichofer Soc. Jesu magnificè commendat. Quamvis verò Hispanicæ Inquisitionis tribunal suam Historiæ præfixerit approbationem, eaque ab Hispanis communiter recepta videatur: attamen plerique viri alii eruditissimi in illa notant falsas chronotaxes, immissas narrationes, commenta inania & apertissimas fabulas; proinde tanquam opus supposititium rejiciunt; & verè novam antiquitatem, aut confictam, concedunt: ut vel ipse Nicolaus Antonius Canonicus Hispanicus, Romæ agens agnoscit & demonstrat *Bibl. Hispani. tom. 2. part. 1. cap. 8.* Hæc pro cognitione Flav. Dextri Histor. tum in hac citatum in præcedenti Controversia, dicta sunt.

IV. Author Libri quarti de Divinis Nominibus hæc refert. *Scribit Divinus Ignatius meus amor est crucifixus.* Quandoquidem verò S. Dionysius Martyr occubuit sub Domitiano, & Ignatius diu post hæc scripserit sub Trajano, non potuit Dionysius Libri esse Author. Eum verò sub Domitiano, non sub Adriano, post mortem S. Ignatii, ut perperam contenditur, discessisse, exigat ratio temporis, quod requiritur pro Episcopatu Publii & Quadrati in Sede Atheniensi successorum Dionysii. Quia enim Quadratus Hadriano Imperatori, Anno sexto sui Imperii, dum Athenis hyemaret, obtulit Apologeticum, ut Eusebius Author est, si sub Hadriano Dionysius fuisset mortuus, non apparet, quomodo intratam arctam temporis spatium hi tres successivè Episcopi ea tempestate sedere potuerint; quando vicinarum urbium Episcopi plurimum latebant, & ad electionem, citra præsentissimum mortis periculum, convenire non poterant.

terant. Hæc autem non minima perplexitas omnino tollitur quando sanctus Dionysius Areopagita dicitur palmam Martyrii adeptus sub Imperio Domitiani, pro ut in Sinaxario Græcorum continetur cui S. Rethodius, Patriarcha Constantinopolitanus, qui sæculo nono vitam S. Dionysii scripsit, ad stipulatur; atque ex Latinis Hilduinus, Hincmarus, Radbertus Abbas Corbiensis, Hugo Flaviacensis alique plures referunt.

Hoc argumentum, uti & pleraque alia solvere conabatur Theodorus Presbyter, si Photio habenda fides in *Bibliotheca eod. 1.* ubi scribit, Theodorum hunc hujusmodi argumentorum solutione pro virili effecisse, Libros quæstionis esse genuinum Magai Dionysii partum. Neque alii recentiores defuerunt, qui nodum hujus argumenti solvere conati sunt. Quorum in eo consistit responso. Quod Dionysium Areopagitam sub persecutione Hadriani Imperatoris Martyrium subisse non solum authoritas antiqui, ut vocatur, Martyrologii Romani, item Bedæ, Adonis, Notkeri persuadere debeat: sed neque, quod adducitur, & quæ præteritur perplexitas obstare valeat. Siquidem Quadratus Episcopus Atheniensis non obtulit Apologeticum Imperatori Hadriano Anno Imperii Sexto: sed diu post, quando altera vice in Attica Provincia hyemabat, & prope Athenas Eleufina, seu Thefmophoria visitabat, Anno scilicet Imperii sui decimo quinto, quemadmodum Eusebius, & cum eo Hieronymus observant. Quod anno æræ vulgaris centesimo trigesimo secundo contigisse ex Prospero, Mariani Scoti, aliorumque probatorum Scriptorum Chronicis competum habetur. Atque in hac hypothese nihil prorsus obstat, quominus sanctus Dionysius Areopagita ad Hadriani Imperatoris tempora pervenerit, cujus regni initio martyrio occumbens locum fecerit Publio, qui in eadem Sede Episcopali post 10. annos glorioso sine recumbens successorem reliquit

Quadratum. Imò potuit absolutè contingere, ut primo auno Adriani & mortuus Dionysius & tertio quartove Publius interemptus anno sexto Quadratus in Atheniensi Sede III. Episcopus dicto Apologeticum obtulerit.

Hæc quidem contingere potuisse fatendum. Veruntamen, si is, qui Senator Atheniensis erat, aut, ut aliis placet sacrificulus Gentilis, cum ad fidem Christianam converteretur, Adriani tempora assecutus sit, ut Baronius in *Annal. ad an. Chr. 109.* exhibet ex antiquis martyrologiis, Sirmondus autem in Gallicanis haberi negat; necesse est, ut dicatur venisse ad senectutem valde extraordinariam. Neque enim est, qui ante annum æræ vulgaris 117. Adrianum Imperii fatces consecutum memoret. In Epistola autem ad Apollophonem Dionysius indicat, se tempore mortis Christi habuisse annos 25. His si adjungantur anni subsequentes usque ad primum Adriani annum erunt anni 109. quos Dionysius vixisset. Et quia Sanctus Ignatius non diu antea Epistolam scripsit ad Romanos, oportet, ut Dionysius, jam Sili-cernium, ut à Terentio vocatur senex ætatis provexæ, Libris conscribendis operam dedisse dicatur. Quomodo autem Libros Timotheo inscribere potuit, qui jam annis abhinc plurimis ex hac vita migraverat, sub Domitiano scilicet, ut docent acta apud Photium *Bibl. cod. 254.* Græcis quidem hic allegatur Ignatius in Epistola ad Philadelphos, ac si Timotheum iis inferuisset, qui cælibes de vita exierunt; cum, ut Alexander observat, nomen Timothei in genuinis Epistolæ citi exemplaribus non extet, seu locus sit interpolatus; quod, licet in idem recidat, hocque ex illo inferatur; perperam tamen ideo non ita pridem tanquam minus doctus à quodam nasutulo fugillatur. Qui

Nasutus sit usque licet: sit denique Nasutus. Mart. l. 13.

Nec-

Necdum apud suos eam famam eruditionis consecutus est, qualem in Natali Alexandro, nuperrimè defuncto, etiam æmuli admirantur, & tota venerabitur posteritas.

Cæterum in exploratis est, quod Timotheus diem ultimum obierit (etiam juxta Baronium, qui annum ejus mortualem sub Trajano ad Christi 109. statuit) quando Ignatius, jam morti vicinus Epistolam ad Romanos exaravit, proindeque Dionysius, si superstes tunc fuisset, qui verba ex eadem Epistola delibavit, Libros de Divinis Nominibus Timotheo nequaquam inscribere potuit, quo pariter corruit illud citati Alexandri, *Dionysium opera sua recensuisse, & ultimam ipsis imposuisse manum post Martyrium Sancti Ignatii, & hanc laciniam inseruisse.*

Aliam viam, antiquorum vestigiis tritam, inierunt plerique Recentiorum; quando prætendunt testimonium Sancti Ignatii Libro quarto de *Divinis Nominibus* intercalatum esse. Quin Petrus Halloixius in antiquitate Ecclesiastica minimè hospes, persuasus est, quod locus Dionysii citatus melius procedat sine illo Ignatii testimonio, ex margine in textum relato, quodque illud æquus rerum arbiter facilè cenlebit. Atque hoc operibus Dionysianis contigisse facilè etiam admittent, qui in Veterum lucubrationibus sunt versati, & deprehendunt eadem, seu sciorum, seu ignorantium manu multoties interpolata. Quod ipsum Dionysius Corinthiorum Antistes de suis literis deplorat apud Eusebium *Lib. 4. histor. Eccles. cap. 22.* Primis quoque sæculis Patres conquesti fuerunt sacras paginas laciniis fuisse depravatas. Quid igitur mirum est, quærat citatus Schelstrate, quod in operibus Dionysii id contigisset? Ea propter Natalis Alexander minimè veretur, hanc opinionem de interpolatione operum Sancti Dionysii probabiliorem vocare, quando, præ-

missis conjecturis, sibi familiaribus, de eorundem recognitione, probabilius sibi videri scribit testimonium Sancti Ignatii fuisse ab aliquo sciolo imprudenter aslurum, urpote Sancti Hierothei testimonio postpositum, atque ineptè intercalatum. Imò periodum illam, quæ verba Ignatii præcedit, fallaciter continere putidissimam, & Authorem tam erudito indignam. Hoc, si verum, qua ratione ergo ab eodem hi Libri vocantur *Sacri Apostolicarum traditionum laiceæ*? Certè non lymphidos, non puros: sed fallacitate putidissima turbidos, depravatosque Alexander fateatur necesse est. Facilius tamen hæc conjecturæ apud circumspectos locum reperirent; si, vel alicujus veteris manus scripti exemplaris fide innoxia, ostenderetur; in quo hoc, quod emblemata præterditur, non extaret; quale, cum hucusque nemine productum fuerit, communis opinio roboratur, ab ipso Authore Ignatii verba fuisse adhibita. Id quod Græcos alioque operum Areopagiticorum propugnatores adiegit, ut S. Dionysii Martyrium post obitum Sancti Ignatii extenderent.

V. Author Hierarchiæ Ecclesiasticæ cap. 6. scribit. *Initiandorum omnium excellentior & sublimior ordo, monachorum est sacra distinctio :: Unde Sancti præceptores nostri divinis eos appellationibus sunt profecti.* Atqui monachus primùm exorsus fuit saculo III. aut IV. Quia Athanasius & Hieronymus in vitis Sanctorum Pauli & Antonii profitentur se primorum monachorum gestas describere.

Hoc in minimo ære collocant Areopagitas cum pluribus aliis volunt monachos etiam apostolorum tempore extitisse, quod Callistus refert *Collat. 18. cap. 4. & seqq.* Quos quidem monachos à plebeis minimè discretos: sed laicis accensitos, atque Episcopis subiectos censet Alexander: sed quia *loc. cit.* recensentur ritus, quibus post preces consecras monachi ante Altare benedicuntur, &

quomodo tonsi ac distinctis vestibus illud institutum suscipiant, quod ab ævo Apostolorum alienum est; id de aliis, qui subsequenter exorti sunt sæculis, oportet intelligi monachis. Præterquam quod minimè posteris innotuerit, quibus divinis eos appellationibus Episcoporum præceptores, utique Apostoli, sint profecuti. Neque, quod Author profert partim Therapeutas, id est cultores, à sincero Dei famulatu, partim monachos, ab individua vita appellatos; de Apostolis intelligendum; nisi forte oretenus tantum sic appellassent. Habetur quidem ex Philone apud Euseb. H. C. cap. 18. de Therapeutis, qui Alexandriae religiosiorem quandam vitæ modum profitebantur: quod Eusebius Christianis accomodat. Talesque post Hieronymum, Epiphanium, Cassianum, Sozomenum volunt Clichtoveus, Alexander, Tillemontius, & operosè contendit Bernardus Montfauconius. Sed quamdiu probatum non fuerit Philonianos hosce Solitarios saltem fuisse Christianos, quod à Valesio, aliisque, hand obscuri nominis, constanter negatur: tamdiu asceteria ante tempora Decii minimè, incertissima manebunt; ut in simili ratiocinatur Daniel Papebrochius; cui multum accessit negotii, quod hoc, & alia hujus generis, quorundam Monachorum hypothese obstantia, tuenda susceperit, qui suæ credulitati nimium indulgentes, longè altiorem ex Serie Prophetarum deductam, ac in Edessenis continuatam suo instituto appropriant antiquitatem, sibi imaginariam, aliis incredibilem. Et licet ut vera admitterentur, quæ Montfauconius præterdit; quod Therapeutes omnibus terrenis se abdicaverint, quod in Sacrorum Librorum lectione, hymnorum cantu frequentiores fuerint, quod eorum conventionibus Sacerdotes Diaconi & Virgines interfuerint, quod versus solem Deum adoraverint, quod secta illa per Ægyptum dispersa fuerit, quod super domici-

liorum rudera, sæculo tertio, monasteria ædificata fuerint, &c. &c. Hæc tamen non ita Christianissimum evincunt, quam obstant, quod Philo *Lib. de vita contemplativa* nomen Christianorum iis non attribuat, licet illo tempore satis erat celebre; quod verisimile non sit Judæum Scriptorem laudibus efferre voluisse Christianos, quod perhibeat illos habuisse Scripta antiquorum ex sua secta; quo indicat Christianis fuisse antiquiores, quod bis solum in die preces persolverint, cum tamen Christiani frequentius ad horas precum convenerint; ut ex *Act. Apost.* habetur. Quod usus hymnorum & Cantorum ipseque cantus sit apud Christianos recentior, quod tripudia & choreæ Christianis illius ævi non conveniant, quod ea, quæ de Essenis prodit Josephus, diversa sint, quæ de Therapeutis habet Philo; adedque unius sectæ non fuerint, & quæ Essenorum assertur distinctio, in contemplativos & activos, antiquitatis suffragio careat. Neque multum patrocinator, quod in aliquibus cum Christianis convenerint: quia & Ethnici quidam convenerunt: sed requiritur, ut in principalioribus dogmatibus cum Christianis conspiraverint. Constat verò quod etiam judaizaverint in observatione Sabbathi, numeri septenarii, mixtione hysopi cum sale &c. Eusebius, hæc non observans, conjecturâ ductus, censuit illos Christianos, quem alii securi sunt. Primis Christianis nulla fuerunt monasteria, neque affectabant solitariè vivere, ut Therapeutas. Nam ex cladibus, quas Diocletianus intulit Ecclesiæ, bene multis, diversa templa destructa scimus; diruta monasteria non legimus, quibus non magis quam templis furor gentilis peperisset, si extitissent; uti nec postea pepercit ædificatis ubique locorum claustris. De Arrianis conqueritur S. Arhanasius *ad Solit. cap. 1.* quod monasteria everterint, & ignes injecerint ad comburendos monachos, quod de Ethnicis, qui ante

Constantinum Magnum Ecclesiam persecuti sunt; nullus unquam Scriptor retulisse legitur; quia scilicet monasteria tunc ædificata non fuerant. Ab hac quidem Annalium conditor opinione est alienus, licet aliàs præsentæ antiquitati monachorum ex veteri Testamento deductæ, ut suffragaretur, nullis precibus, aut instantiis unquam adduci potuerit: ea tamen exquisitæ eruditionis Criticorum de monachatus exordio constans est sententia, cum Papebrochio faciunt Holsteinius, Regalius & Pagius, qui in *Criticis ad annum 318.* meretur legi, dum scribit. Recte Holsteinius in præfatione ad *regulas veterum monachorum*, ætati Constantini Magni vitæ regularis initia importat. Illi enim consentit auctorum S. Pachomii Author, cum dicit in Prologo, quod extrema persecutionis tempore, scilicet Diocletiana, tunc & monasteria cœpta sint edificari, & ascetarum habitacula in vitæ innocentie & rerum omnium abdicare fundari... Hinc in iisdem actibus ipsemet S. Antonius Pachomium cenobitarum Authorem, & primum institutorem facit. Quo ego primum tempore monachum cœpi agere nullum usquam extabat cœnobium, in quo de aliorum salute cura aut metus cuiquam erat.

Sed abrupta hac præcassi, sicut apud Quintilianum *Lib. 4. cap. 13.* vocatur alienæ rei, sed ad utilitatem causæ pertinentis extra ordinem currens tractatio, ut reducatur, unde digressus discursus, plura sagaciores in operibus, ut vocantur, Areopagiticis observant, quæ eorum propugnatores non viter torquent. Inter hæc sunt præcipua, quod Author Hierarchiæ scribat; consuetum esse parvulos baptizandos interrogare, quod alii assumpti (Parrinos intelligit, quales primo sæculo adhibitos, nemo veterum tradit) pro his respondeant, & Sathanæ abrenuntiant. Idem Author *cap. 4. §. 12.* memorat. *Divini Altaris sacram consumptionem.* Id est, consecrationem, non

alia re perfici, quam in unctione & unguento, quod ita explicat. *Quod Sanctissimum Lex mysteriorum Divini quoque Altaris Sacram consecrationem purissimis unguenti Sacratissimis affusionibus perfectam consummat.* Atqui ante Sylvestrum Pontificem Romanum Altare chrisinate non consecrabatur, juxta illud, quod in Romano Breviario ante hac nona Novembris nunc propter renovationem Basilicæ, mandato Benedicti XIII. 28. Aprilis legitur. *Nec in eis (Ecclesiis) adhuc in titulum erectum erat Altare, quo Chrismate delibutum, &c.* Item, quod baptizatis mox præbenda sanctissima Eucharestia, quod ipse dicat se interfuisse Apostolorum Conventui, ad videndum Deiparæ Virginis corpus; id quod fieri non potuit, si hæc juxta communioem expositionem, ante 150. post Christum obierit. Et. 63. quod Dionysius adhuc Gentilis tunc erat, & non nisi anno 170. post Christum passum conversus. Reperiuntur quoque in his Libris ex Apocalypsi desumpta, quæ utique post Domitiani tempora fuit scripta, mortuo præ Dionysio. Qui, si etiam Trajanum supervivisset, non potuisset tamen illam, ut Liber Canonico uri, quæ non nisi diu post in Canonem recepta fuit. Quod Cozza præcedit, de nihilo est, quasi Dionysius præcederet Apocalypsin aliquando Sacris Scripturis apponendam, & ideo inde libasse.

VI. Sunt insuper qui prætendant, quod in Libris quæstionis variarum reperiantur hæresum specimina. Sic Tillemontius *2. noct. 4. ad S. Dionys.* observat, quod Author eorum non meminere gratiæ, atque suis principiis statuat Deum curam æqualem seu indifferenter habentem rerum creaturarum, sed quod voluntariè agentia sese determinant per semetipsos ad actionem, quæ Deo approximentur, vel ab eo elongentur. Quæ Pelagianismum sapiunt. Idem eruditissimus Criticus, post Bolandum & Morinum subtiliter in præfatis Libris diversa inveniri vestigia Apol-

Apollinarismi & Eutychnismi errantium in
Articulo fidei de duabus Christi naturis.

Verum Author Dissert. de Dionys. pag. 319. & seq. satis bene ostendit, quod Dionysio fiat injuria: atque ex *Lib. de Hier. Eccles.* cap. 1. 2. & 3. & *Lib. de Divin. nominib.* manifestè evincitur quod Pelagianismum averteretur. S. Maximus in *Schol. 5. Hier. Eccles.* scribit, *Eutychnianos Apollinaristas & Acephalos proferunt.* Et du Pin *Bibl. tom. 1. pag. 104.* animadvertit quod Author operis illius Nestorianos & Anthropomorphytes satis bene refutet. Demum ipse Tillemont fateatur verum esse, quod Bolandus censet, quod in iisdem Libris nihil legatur, quod sensum Catholicum non patiatur: Fortè quis deprehendet, opiniones exoricas, neque adeo Theologorum dogmatibus conformes, *Quas tamen Catholicè interpretari quis possit; fortassis & debeat idem Biographus scribit Mens. Maj. tom. 1. pag. 45.* Atque hæc omnia prolixius deducta, si non ad destruendam, saltem ad attenuandam probabilitatem opinionis, quantumcunque communis de Libris, qui sub Dionysii nomine circumferuntur, sufficere videbantur: qui, dum ut genuini defenduntur à viris non infimi subfellii, in magnas angustias rediguntur; quando manifestas antilogias conciliare debent. Nihilominus obstantia haud magni momenti arbitratur eruditissimus Schelstrate; quæ, dum Sixtus Senensis ab aliis, à se recentitis, soluta, atque opponentibus planè satisfactum credebat, superfluum judicans eandem rursus telam retexere, omisit, aut neglexit recantata, ut ait toties argumenta. Sed quantumcunque Scriptor ille insignis ad tot tantasque perplexitates obfirmaverit animum, easque è medio sublatas credere voluerit; qui ex adverso sunt, minime negligunt suis responsionibus ea alleviare, feliciori forsitan Minerva, quæ ipse cenfebatur ponderosissima.

Ad Primum Respondetur, Non potest

plurium sæculorum inconcussa credulitas nunc canonizare variorum Pontificum decretales literas ante Siricium viventium: nec efficere, ut eruditi pro canonizatis habeant eas, earumque esse Authorem Pontificem, cui olim adscriptæ sunt: licet ad disciplinæ Ecclesiasticæ causam multùm utique servirent. Num ergo poterit quorundam vitiorum antiquorum eminentia superexcellens undique comparata, ac cumulata in iisdem efficere, ut quod non fuit, fuisse credere debeant illi, qui in contrarium obstantibus nullam, aut insufficientem vident adferri solutionem? Salva itaque Sedis Apostolicæ & Sacrorum Conciliorum autoritate, Patres illi, tum in unum congregati, tum privatim scribentes aut loquentes ex operibus quæstionis, cenferi debent juxta vulgarem opinionem supposuisse, illos libros fuisse à Dionysio, sive Areopagita, sive Magno, ut vocant, aut antiquo Patre conscriptos, nullà interim altiore de veritate facta indagine: cumque locum ex his libris fortè citabant, non definitivè censurabant esse genuinos: sed supponebant, atque arbitrabantur ex iisdem antiquis scriptis qualemcunque suis obvenire præsidium dogmatibus, & hereticorum pravitate posse coerceri. Certè Alexander ipsemet non uno in loco sibi objicientibus Patrum testimonia citantium hunc illumve Authorem, reponit. An reverà illius libri Author sit, nec ne, Patres non expenderunt, majora in studia incumbentes, *Vid. H. E. tom. 1. sac. 1. cap. 9. art. 15.*

At quid tum? Launoyo similem in modum discurrenti occurrit Schelstrate. Nunquid antea sufficienter inquisitum fuit; an hæc opera Dionysii forent? Nunquid sanctus Maximus Abbas & Martyr id antecedenter non præstiterat? Num totius Occidentis & Orientis Patriarcha, & Episcopi ignorabant, quid de operibus Dionysii sentiendum erat? Absint similia, quibus orbis unversus imperitia arguatur, cum ea illa, quæ isto tempore

à sancto Maximo tractata sunt, ignorare non potuerunt. Quæ ut satis plausibiliter dicta sint, nodum videntur potius scindere, quam solvere. Neque enim, quod Patrum quorundam testimonio standum quis existimet, inde solutionem desumere potest eorum, quæ in contrarium ab aliis æquè perspicacibus affatim adducuntur. An sanctus Maximus hæc sufficienter solverit, hoc est, quod quaeritur. Interea viri Sancti prærogativa nihil præjudicii infert veritati, ut indiscussum, instar divini oraculi, tanquam absolutè verum assumendum sit; contra quod militant argumenta solvenda, & numero plurima, & robore validissima. S. Maximi lucubrationes iis sunt accersendæ, de quibus sanctus Augustinus ad Vincentium intelligi vult, scribens. *Hoc genus literarum ab auctoritate Canonum distinguendum est. Non enim sic leguntur, tanquam ex iis sic testimonia proferantur, ut contra sentire non liceas.* Pro ut, pace sancti Maximi, plures contra sentiunt. Non ignoraverint tot Orientis ac Occidentis Patres, & Episcopi, quid de operibus, sancto Dionysio adscriptis, sentiendum. Nec ignorarunt orthodoxi, qui Constantinopolitanæ Collationi interfuerunt, dum libros hosce, antiquis omnibus, ut ajunt, ignotos repudiarent. Erat Hypatius, qui nomine omnium Catholicorum præsentium loquebatur, Præsul Ephesinus, successor Timothei, cui pars horum operum ferebatur inscripta; is tamen operum Areopagiticorum Scriptorem profusus ignorabat.

Ad Secundum Respondetur. Narrationes illas esse desumptas ex operibus, seu scriptis Hildoini Abbatis, quibus, ut falsè reponit Brietius, tantundem Lector tribuet fidei, quantum hujus Scriptoris apud ipsum valet auctoritas. Observandum hic venit illud Ecclesiastici cap. 19. *Levis est corde, qui cito credit.*

Ad Tertium Respondetur. Quod in Con-

stantinopolitana Collatione Catholici, Severianos Libros illos producentes taliter arguerint, idè, quod nullus ex antiquis recordatus fuerit eorum; adduntque ipsum Cyrillum & Athanasium latuisse. Cui, cum Sectarii nihil oppoluerint; ex veterum silentio confutati agnoscere debuerunt, libros esse supposititios, Gregorium Nazianzenum eorundem meminisse, nemo facile admittet, qui Hieronymum hujus fuisse discipulum novit; in cujus tamen relictis monumentis quamplurimis nulla Arcopagiticorum memoria. Juvenalis Episcopus parum celebris, quamplurima, quæ Nicephorus adoptavit, congescit mythologica; Theodori Scriptura cum non extet, ne quidem epitome eorum, quæ Schottus desideravit, nil de responsionibus illius statui poterit; neque hujus aut persona aut vitæ tempore in comperto habetur. Quod Photius de illo refert, credat; non credunt ceteri, nisi viderint. S. Gregorius Magnus non asseveranter; sed dubitanter Dionysium citat, dum scribit. *Fertur Dionysius Areopagita, antiquus videlicet & Venerabilis Pater.* Anastasii Sinaitæ testimonium, in quo Schelstrate maximum robur collocat, non est Patriarchæ Antiocheni; sed alterius ejusdem nominis, qui fuisse putatur S. Maximi discipulus, ejusque vitam scripsit. Ephrem Antiochenus, Orthodoxorum primus fuit, qui laudavit opera Areopagitica: tantum abest, ut Origenes, Cyrillus, aut alius, his Suppar, eos recensuerit. Ingenuè Cardinalis Bellarminus. *Lib. de Script. Eccles.* Quod enim quidam dicunt citari nominatim hæc opera ab Origine homilia quadam in primum Cap. 70. annis. & ab Athanasio in questionibus ad Antiochum, quæst. 8. nihil efficit. Nam in homilia illa nominantur Arriani, qui dum post Origenem exorti sunt: & in questionibus ad Antiochum nominantur Authores, ipse Athanasio posteriores. Ex quo sequitur, ut illa testimonia esse non possint Origenis, vel Ath-

Athanasii: sed recentiorum Authorum. Scribunt quidem Liberatus Abbas in Breviario cap. 10. & Anastasius Bibliothecarius in Epistola ad Carolum Calvum Imp. citari Dionysium Arcopagitam a Jo. Chrysostomo, & Cyrillo Alexandrino: sed, quae illi citant, non inveniuntur in locis citatis. Qui posterioribus saeculis his dicuntur patrocinari Libris, nihil ponderis adjiciunt. Porro Sacrae Facultatis Patiensis censura non cadit supra propositionem, negantem libros illos Dionysium habere Authorem: sed supra propositionem Lutheri; quæ dicit, quod in iis libris nihil sit eruditionis, Platonica magis quam Christiana contineantur; quodque otiosorum insint hominum figmenta. Quam propositionem Sorbona censet esse falsam, temerariam &c. Et meritò. Quidquid enim Elias Du Pin in eadem Univeritate Theologiae Doctor Bibliotheca tom. 3. p. 2. postea judicaverit, Libros de Divinis Nominibus ac mystica Theologia, Epistolas item, quæ sub nomine Dionysii exhibentur, repleri conceptibus Metaphysicis, & Platonis; & ideo vix quidquam utile & Lectori gratum obvenire: nihilominus de Authoris Sanctitate, & eruditione eò minus dubitandum, quantò magis, aliorum judicio, Libri insigni pietate, disciplinae Ecclesiasticæ observationibus, atque omnigena eruditione sunt repleti.

Hæc in præsentiarum solummodo ad veritatem eruderandam, non ad cujusvis invidiam agitata sint. Et cum liceat in palæstra luctari, non trucidare, solius exercitii gratiâ; hic literatorum conflictus in scenam produ-

ctus fuit, qui aliàs hostili animo initus, innocuus esse non poterit. Talem gesserunt, ostenderuntque Saumafius, Blondellus, Dallæus, aliique eodem in ludo edocti, qui nihil intermiserunt, quo Hierarchiam possent penitus destruere Ecclesiasticam; proinde de ea scriptum librum Dionysio abjudicârunt, quod eundem sibi omninò contrarium sensissent. Eum in finem Dallæus congestit argumenta sexaginta, ab Alexandro potissimum, Dissertatione instituta refutatus. Eruditissimus Scriptor Anglicus Hammondus insignis defensor Episcopatus eadem etiam resolvit, observatque ea argumenta simul conglomerata non efficere nisi aliquam probabilitatem, Patrum testimoniis, in contrarium facientibus, minimè comparandam.

Sic litigiosa capit discordia finem. Quod si forsitan eruditorum cupiam hæc nimis prolixè, aut immodicè deducta, seu majori ex parte videbuntur decantata, huic occurrat illud Quintiliani. *Nos institutionem professi, non solum scientibus ista: sed etiam discipulis tradimus: ideoque paulò pluribus verbis debet haberi venia.*

